

ΒΑΣΙΛΗΣ ΣΤΑΥΡΟΥ: «ΤΟ ΒΛΕΜΜΑ ΤΟΥ ΖΩΟΥ»

A. Ο Βασίλης Σταύρου πριν από τέσσερα χρόνια παρουσίασε το ζωγραφικό του έργο των ετών 1995- 2003 με τον ενδεικτικό τίτλο: «Το μεγαλείο του ασήμαντου». Τόσο η τιτλοφόρηση αυτή όσο ιδίως οι θεματικές χρωματικές ενότητες αυτών των έργων προετοιμάζουν αβίαστα την παρούσα έκθεση που προφανώς υπερβαίνει ό,τι προηγήθηκε. Μάλιστα σε μια εξομολογητική αναφορά του ζωγράφου υποτυπώνεται με ευκρίνεια ό,τι θα επακολουθούσε: προτιμά το «βλέμμα του ζώου» από οποιοδήποτε «τεχνητό άδειο παράδεισο». Έτσι λοιπόν βρισκόμαστε απόψε μπροστά στη νέα κατάθεση του Σταύρου στο ταμείο της τέχνης, με το δικό μας βλέμμα στραμμένο σε ένα σύνολο έργων με εσωτερική συνοχή, μορφική ποιότητα και πλούσιο ως προς τα ερεθίσματα προβληματισμών που προξενεί.

B. Θα μου επιτρέψετε να διατυπώσω ορισμένους απ' αυτούς τους προβληματισμούς, ως φίλος ενδιαμέσος, σε μια εποχή τηλεοπτικής ευκολίας και πνευματικών εκπτώσεων, μένοντας βέβαια στην αξία χρήσης μιας τέτοιας κοινοποίησης αυτών των ερεθισμάτων, δηλαδή κινούμενος διακριτικά ανάμεσα από την καλλιτεχνική δημιουργία και το απαιτητικό της κοινό.

Γ. Από την εποχή του Ζαν-Πωλ Σαρτρ (Jean-Paul Sartre), εδώ και αρκετές δεκαετίες, έχουμε εθιστεί στη διανοητική φόρμουλα: «το βλέμμα του άλλου», υπονοώντας τον τρόπο με τον οποίο εντάσσεται το υποκείμενο ή – ακριβέστερα – με τον οποίο υπόκειται σε ένα σχήμα διυποκειμενικότητας που το επικαθορίζει. Μάλιστα υπήρξε σειρά λογοτεχνικών και εικαστικών αποδόσεων αυτού του «βλέμματος του άλλου».

Δ. Πώς αντιμετωπίζει κανείς σήμερα την εικαστική σύλληψη του «βλέμματος του ζώου»; Με δεδομένη τη συζυγία σημαίνοντος και σημαινομένου, μορφής και περιεχομένου, στο έργο του Βασίλη Σταύρου, θα μπορούσαν να στοιχειοθετηθούν κάποιες υποθέσεις εργασίας χωρίς ωστόσο να παραπέμπουν σε μια κανονιστικότητα απροϋπόθετη. Ίσα-ίσα έχουν τη δυνατότητα της επαλήθευσής τους, χωρίς διαμεσολαβήσεις, μια και οι πίνακες είναι ακριβώς μπροστά μας.

E. Έτσι, θα επιμείνω, συνοπτικά βέβαια, σχεδόν συνθηματικά ή υπαινικτικά σε δεκαοχτώ σημεία:

- 1ο. Οι ζωγραφικές συνθέσεις δεν αποκρύπτουν την αγάπη της λεπτομέρειας που διαδοχικά συναπαρτίζει το «όλο».
- 2ο. Οι θεματικές τους ενότητες, με την απλότητα των χρωμάτων, παρωθούν σε στιγμές αφιλοκέρδειας.
- 3ο. Συγκροτούν διαύλους επικοινωνίας με μιαν άλλη «κοινότητα οικειότητας», προκαλώντας μια παρήγορη εγγύτητα με έναν κόσμο διαφορετικό από αυτόν βιώνουμε.
- 4ο. Αν ρωτήσουμε: «είναι πράγματι το ζώο μόνο του, συνήθως στο κέντρο του πίνακα;», η απάντηση που επιβάλλεται να δοθεί είναι ότι αποτελεί έναν «άλλο» κόσμο μέσα στον υπάρχοντα, δίπλα μας κι ως τον προσπερνούμε αδιάφορα.
- 5ο. Το αυτοτελές ζώο διαμένει στον τόπο του, δηλαδή μακριά από το ανθρώπινο σφαγείο και τη μέγγενη της αγοράς.
- 6ο. Επομένως κινείται πριν και πέραν της αγοραφοβίας, σε ό,τι δηλαδή συνιστά το πλέγμα των αναστολών και των χειραγωγήσεων του σημερινού ανθρώπου.
- 7ο. Υπονοείται λοιπόν ένα αυταπόδεικτο πλαίσιο δικαιωμάτων του ζώου που σε κάθε περίπτωση δεν υπόκειται σε μια αρχή ιεραρχίας των όντων με κορωνίδα τάχα τον άνθρωπο.
- 8ο. Το εικονιζόμενο ζώο που δεν φοράει κανένα ρούχο, δεν περιβάλλεται από κάποια μοδάτη αμφίεση που να παραπέμπει σε σύστοιχη μεταμφίεση και προσποίηση.
- 9ο. Σ' αυτήν τη χρωματική αυτοτέλεια και τη διακριτική έξαρση το όν που μας κοιτάζει κατάματα διέπεται από το «πάθος για ταυτότητα».

10ο Με την ισορροπία των γραμμών υπονοείται τιθασευμένη ορμή του ζώου και συναφώς αντικαθίσταται η τυχόν ματαιοδοξία του από την υπερηφάνεια της ύπαρξής του.

11ο. Ο χώρος που περιβάλλει το ζώο δεν είναι αποπνικτικός. Αντίθετα, είναι ο αγέρωχος ορεινός όγκος της γενέτειρας του καλλιτέχνη, από τις παρυφές του ως τις κορυφογραμμές.

12ο. Υποφαίνεται έτσι μια ενθουσιώδης και συνάμα μητρική φύση, φθινοπώρου ή άνοιξης, που σηματοδοτείται απ' αυτό που φεύγει και βέβαια απ' αυτό που θα ξανάρθει.

13ο. Δεν σκιαγραφείται ένα βλέμμα-παγίδα, δηλαδή μια πρακτική παγίδευσης στον υπολογισμό του κόστους, αλλά μια διακριτική προστασία απέναντι στο φόβο του «άλλου».

14ο. Διαμορφώνεται ένα άλλο είδος «κατοικείν», μια μορφή άνετης διαμονής που μας εγκαλεί για τον εγκλεισμό μας σε άξενα δομημένους χώρους.

15ο. Το εικονιζόμενο ζώο είναι συνήθως «κατοικίδιο», δηλαδή αιώνες τώρα φιλικό προς τον άνθρωπο, παρά το γεγονός ότι το έχει καταστήσει υποχείριό του.

16ο. Δεν εικονογραφείται ο Μινώταυρος, αγαπημένο θέμα των ζωγράφων του αιώνα που πέρασε (Picasso, Εγγονόπουλος) για τον εξορκισμό των τυραννιών και των μηχανισμών επιβολής τους.

17ο. Ο χρόνος που αναδύεται από τις εικαστικές αυτές συνθέσεις οδηγείται σε μια ενεστωτική διάσταση ή σε μία οντολογία της στιγμής που επιμένει να μη διαφεύγει από τη ματιά που επικοινωνεί με την άλλη ματιά, ανθρώπου και ζώου.

18ο. Συνολικά, το «βλέμμα του ζώου» θα μπορούσε ως πρωτότυπο θεματικό μοτίβο να παραλληλισθεί με το βλέμμα του «άγγελου της ιστορίας», όπως ο Βάλτερ Μπένγιαμιν (Walter Benjamin) διέκρινε σε πίνακα του Πάουλ Κλε (Paul Klee) το «αυτοστιγμεί» ως σύνοψη του ιστορικού χρόνου.

ΣΤ. Συνοψίζοντας: αγάπη της λεπτομέρειας, αφιλοκέρδεια, παρήγορη εγγύτητα, άρνηση της μεταμφίεσης και της προσποίησης, πάθος για ταυτότητα, υπερηφάνεια του όντος, χώρος καθαρός και φύση που ενθουσιάζει, προστασία από το φόβο του «άλλου», αβίαστη συγκατοίκηση, χρόνος που δεν διαρρέει μέσα από τα χέρια σου κλπ. συναποτελούν πτυχές για προβληματισμένη επιστροφή στον άνθρωπο.

Για όλους αυτούς τους λόγους ευχαριστούμε τον Βασίλη Σταύρου για ό,τι απόψε μας κοινοποιεί.

2007. Παναγιώτης Νούτσος Καθ.Φιλοσοφίας Παν/μίου Ιωαννίνων

Παναγιώτης Νούτσος: «Ό,τι προηγείται, μπορεί και να μας έχει καθορίσει»

Μερος Α΄

Στα εγκαίνια ζωγραφικής του Αρτινού καλλιτέχνη **Βασίλη Σταύρου**, μίλησε ο καθηγητής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων κ. Παναγιώτης Νούτσος. Έχει ενδιαφέρον για τους Γιαννιώτες φιλότεχνους αυτή η παρουσίαση, η γνωριμία Ηπειρωτών δημιουργών μέσα στον τόπο. Και η Ειρήνη Σιβροπούλου, μέσω της αίθουσας «Αμυμώνη» μας δίνει επί σειρά ετών αυτήν τη δυνατότητα.

Για την προσέγγιση του έργου του ο Βασίλης Σταύρου λέει: *“Η τεχνική βασικά δεν εξηγείται. Ο μόνος τρόπος είναι να προσεγγίσει το έργο, να προσπαθήσει μόνος κανείς να το ψάξει, να το μελετήσει. Αλλά και πώς να το μελετήσει εδώ που τα λέμε, όταν δεν γνωρίζει και κάποια πράγματα! Δύσκολο πάντως είναι να πει κάποιος για την τεχνική”*. Προβάλλεται όμως στην έκθεση ένα μικρό ντοκιμαντέρ, που αφορά την δουλειά του Σταύρου και δείχνει τον τρόπο που δουλεύει. Αλλά πάντως δίνει ένα νήμα να πιαστείς, λέγοντας πώς η δουλειά του έχει να κάνει με το φως και το νερό: *«Το φως και το νερό είναι αυτά τα δύο βασικά στοιχεία της φύσης τα ζωοποιά. Χωρίς φως και νερό δεν μπορεί να υπάρξει και ζωή. Το φως και το νερό θέλω να δίνουν ζωή και στα δικά μου έργα. Χρησιμοποιώ το φως και το νερό για να προκύπτουν οι εικόνες μου πάνω στον καμβά»*.

Η φύση της Ηπείρου απεικονίζεται στο έργο που εκτίθεται στην «Αμυμώνη». *«Δεν μπορεί νάναι κι αλλιώς, μια και θέλω να είμαι συνεπής με τον εαυτό μου και με τα όσα έχω βιώσει εδώ που γεννήθηκα γενικώς. Μου αρέσει ο τόπος και πάω κι έρχομαι. Εδώ ζουν και οι γονείς μου, εδώ είναι και οι δικοί μου άνθρωποι. Δεν μπορείς να ζεις διαφορετικά. Ζεις πάντα μ’ αυτό που έχεις βιώσει. Δεν μπορώ να κάνω μια τέχνη που έχει να κάνει με άλλους χώρους. Δοκίμασα να βάλω αμερικανικά στοιχεία, ευρωπαϊκά στοιχεία, δεν μπορούσα να προχωρήσω έτσι. Έψαξα και βρήκα τα δικά μου πράγματα, μ’ αυτά που έχω ασχοληθεί κατά καιρούς. Εννοώ τα υλικά στη ζωή μου. Όλα αυτά έχουν προκύψει μέσα από αναζητήσεις, όλων αυτών των ετών, και σε συνεργασία με τα ψυχικά μου εσωτερικά ταρακουνήματα, που νιώθει κανείς παρατηρώντας και βλέποντας εικόνες. Εννοώ εσωτερικές εικόνες»*.

Τον Σταύρου τον ενδιαφέρει πάρα πολύ και η φωτογραφία: *«Με τη φωτογραφία μπορείς να συγκρατήσεις κάποια πράγματα, τα οποία να τα περάσεις μέσα σου και να τα φιλτράρεις εσωτερικά και να ξαναβγούν πάλι αυτές οι εικόνες προς τα έξω, διαφορετικές βέβαια, και στις οποίες θα έχεις αφήσει εσύ τα δικά σου αποτυπώματα και τη δική σου σφραγίδα»*.

Τοπιογράφος ο Βασίλης Σταύρου, τουλάχιστον σ’ αυτήν την έκθεση ο άνθρωπος απουσιάζει: *«Δεν θάλεγα ότι είμαι τοπιογράφος, με την κλασική έννοια. Ο άνθρωπος υπάρχει και δεν υπάρχει. Εξαρτάται πώς το βλέπει κανείς. Είναι πίσω από τα έργα μου και μπρος από τα έργα μου ο άνθρωπος. Βέβαια θα ακολουθήσει η επόμενη ενότητα και θα έχει να κάνει με τον άνθρωπο. Ήδη το τελευταίο έργο που είχα στην έκθεση, που είχα κάνει τον Γενάρη στον «Εικαστικό Κύκλο», ήταν αφιερωμένο στον άνθρωπο και είχε τίτλο η αναζήτηση της φύσης»*.

Ο Παναγιώτης Νούτσος ξεκίνησε την βραδιά των εγκαίνιων παρουσιάζοντας τον ίδιο τον καλλιτέχνη, για να καταλήξει στην ανάλυση του έργου του:

“Ο κύριος Σταύρου, γεννήθηκε στο Αθαμάνιο της Άρτας και βέβαια στη συνέχεια

σπούδασε στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών, από το 1969 έως το 1974. Εκεί διδάχτηκε σχέδιο και ζωγραφική κοντά στους ζωγράφους, στο Νίκο Νικολάου – αν θυμάστε από τα πεζά κείμενα του Ελύτη, είναι ένας από τους γνωστότερους – και αντιστοίχως και με τον Λευτέρη Κανακάκη. Και βέβαια χαρακτηριστική κοντά στον Κώστα Γραμματόπουλο. Στην ίδια Σχολή συνάντησε τον συμπατριώτη του, σας είναι κι αυτός πολύ γνωστός, εννοώ τον Γιάννη Μόραλη, ο οποίος ενδιαφέρθηκε για την δουλειά του, και βέβαια είχε μια διαρκή επαφή, έχει μ' αυτόν. Ο καλλιτέχνης έχει συμμετάσχει σε πάρα πολλές εκθέσεις, τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό.

Σήμερα αυτά που έχουμε μπροστά μας, σας μου επιτραπεί να πω ότι διαιρούνται σε τρεις τουλάχιστον κατηγορίες, γιατί υπάρχουν και κάποια σκόρπια. Αλλά πάντως οι κυριότερες είναι, πρώτον: Η έκθεση θα σας εξηγήσω πότε έγινε, «Το μεγαλείο του ασήμαντου». Κι ένα δεύτερο τμήμα αυτής της έκθεσης τιτλοφορείται, - έτσι ακριβώς το βρήκα και στην Αθήνα – «Το βλέμμα του ζώου», που νομίζουμε ότι δεν είναι μπροστά μας, μπορεί νάναι κι από πάνω μας! Και προς το τέλος, μία τρίτη κατηγορία, η οποία είναι εντελώς πρόσφατη και τιτλοφορείται «Τα πολλαπλά». Και είναι κατηγορία έργων που παίζει ανάμεσα στη συνέχεια και την ασυνέπεια. Όταν πάει κανείς κάπως στα τρία μέτρα, μπορεί να υποθέσει ότι είναι τα ίδια έργα, τα ίδια κείμενα – ζωγραφικά κείμενα. Εάν όμως προσέξει επιπλέον, θα δει τις χαρακτηριστικές πτυχές, αυτής της ασυνέπειας. Επομένως κυκλοφορούν και εύλογα, Τα Πολλαπλά.

Έχουμε λοιπόν μια διαδικασία, θα έλεγα, διαρκούς υπέρβασης. Έχουμε λοιπόν ζωγραφικά έργα από την έκθεση, που όπως σας είπα έχει τιτλοφορηθεί «Το μεγαλείο του ασήμαντου», στη συνέχεια η κατοπινή δουλειά «Το βλέμμα του ζώου» και βέβαια ως μετάβαση θα λέγαμε, γιατί ουσιαστικά δεν είναι μόνον ο γενέθλιος τόπος, δεν είναι μόνον τα Τζουμέρκα, βλέπετε να αχνοφέγγει, κι αυτή είναι η διαδικασία της μετάλλαξης και πολλή θάλασσα. Φέτος, αυτό το καλοκαίρι εννοώ, ήταν και καλεσμένος μας στην Κώ. Και στη συνέχεια λοιπόν, υπάρχει η κατηγορία των πολλαπλών. Για να δούμε λοιπόν, ποιος είναι ο συνεκτικός δεσμός. Τι είναι αυτό που συνέχει τις τρεις αυτές ενότητες. Επομένως εάν μείνουμε στην πρώτη, στο «Μεγαλείο του ασήμαντου», δηλαδή έργα κυρίως των ετών 1995 έως το 2003, εκεί μπορεί να δει κανείς τις συγκεκριμένες χρωματικές ενότητες, που μάλιστα – γι' αυτό σας είπα, είναι μία διαρκής υπέρβαση, προερευνά και την επόμενη φάση. Επομένως ουσιαστικά είναι μία γόνιμη διαδικασία προετοιμασίας, ανάλυσης κάθε φορά της επόμενης φάσης. Αλλά σαφώς, όμως, η επόμενη φάση, σας μου επιτραπεί να πω, υπερβαίνει ό,τι κάθε φορά προηγείται. Τότε, μάλιστα, ο ίδιος έγραψε, στο αντίστοιχο πρόγραμμα, ότι προτιμούσε και αντιλαμβάνεστε πόσο εκπληκτική είναι αυτή η φράση, ότι προτιμούσε το βλέμμα του ζώου από οποιοδήποτε τεχνικό «άδειο πουκάμισο». Με τη γνωστή υπόμνηση ή αν θέλετε συνδήλωση στο γνωστό στίχο του Σεφέρη.

Έχουμε, λοιπόν, όπως εξήγησα πριν, όρους συνέχειας και ασυνέχειας στις τρεις αυτές μεγάλες κατηγορίες των έργων. Σας μου επιτραπεί ως φίλος ενδιάμεσος, ανάμεσα λοιπόν από τα έργα και από σας, να συνεχίσω σ' αυτήν την απόπειρα αποτύπωσης των βασικών χαρακτηριστικών και μάλιστα σε μια εποχή που ίσως έχουμε εθιστεί με όρους, αν θέλετε τηλεοπτικής ευκολίας, να τα θέλουμε όλα στο χέρι. Όχι. Από την εποχή λοιπόν, για να το πάμε και λίγο στα καθ' ημάς, στη Φιλοσοφία, εδώ και πολλές δεκαετίες, έχουμε εθιστεί σε

μια διαδοχική φόρμα. Δηλαδή, στο βλέμμα του άλλου. Σαν να μας λέει ότι το υποκείμενο, ο καθένας από μας εντάσσεται σε μια μορφή διυποκειμενικότητας. Δεν είμαστε μόνοι μας, είμαστε μαζί με άλλους, και επομένως ό,τι προηγείται, μπορεί και να μας έχει καθορίσει.

Υπάρχει λοιπόν και από μία άποψη ουσιαστικά έρχεται και το βλέμμα του ζώου να μας δώσει τα ανάλογα χαρακτηριστικά. Αυτή μάλιστα η φόρμουλα, αυτό το βλέμμα του άλλου, υπήρξε και θέμα, θεματοποιήθηκε εκκρινώς σε μία σειρά από λογοτεχνικά, αλλά και εικαστικά έργα. Ουσιαστικά όμως, εδώ έχουμε μία πρωτότυπη συνδυασμένη με το βιοματικό υπέδαφος του καλλιτέχνη, μία πρωτότυπη λοιπόν αποτύπωση και συσχέτιση ανάμεσα στη μορφή και στο περιεχόμενο. Ή όπως συνηθίζεται στη γλώσσα της θεωρίας της λογοτεχνίας, ανάμεσα στο σημαίνον και στο σημαινόμενο. Τα βασικά λοιπόν στοιχεία που θα μπορούσε κανείς να τα δει, όπως εξήγησα λίγο νωρίτερα, με όρους συνέχειας και ασυνέχειας, είναι κατά τη γνώμη μου τα εξής:

Πρώτον: Αυτές οι ζωγραφιές – θέσεις, το βλέπει κανείς και στα μικρότερα και στα μεσαία και στα μεγαλύτερα, δεν αποκρύπτουν ίσα ίσα μάλιστα το τονίζουν, την αγάπη της λεπτομέρειας, ούτως ώστε μέσα από τα επί μέρους, μέσα απ' αυτές τις συγκεκριμένες λεπτομέρειες, να έρχεται και ο καλλιτέχνης να συναπαντήσει το όλον.

Δεύτερον: Αυτές οι θεματικές ενότητες, διακρίνονται για την απλότητα των χρωμάτων. Δεν είναι χρώματα που αμέσως να χτυπούν στο μάτι αρνητικά. Ίσα ίσα μάλιστα, είναι σε ένα τέτοιο βιοματικό πλαίσιο επικοινωνίας και επομένως υπάρχει μία σαφής χρωματική απλότητα. Και αν θέλετε να το δείτε και με βάση όρους συγκαιρινούς, μας παρωθούν μέσα απ' αυτή την απλότητα και σε στιγμές αν θέλετε, αφιλοκέρδειας".

συνεχίζεται....

Μέρος Β'

Παναγιώτης Νούτσος: "Έγινε αντιληπτό πλέον ότι υπάρχουν και τα δικαιώματα των ζώων και των δέντρων" 14.11.07

Έχει πάντα ενδιαφέρον να ακούς τον Ηπειρώτη καθηγητή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων κ. Παναγιώτη Νούτσο να ομιλεί, να αναλύει ένα θέμα, ενσωματώνοντας στο λόγο στοιχεία Φιλοσοφίας, που είναι εξάλλου το αντικείμενό του. Έτσι, το απόγευμα της Τετάρτης 7 Νοεμβρίου, στα εγκαίνια της έκθεσης ζωγραφικής του επίσης Ηπειρώτη **Βασίλη Σταύρου**, επικεντρώθηκε, μιλώντας για το έργο του, στο **Σημαινόν** και στο **Σημαινόμενο**.

“Και τα βασικά στοιχεία που θα μπορούσε κανείς να τα δει, είναι το χρώμα, η αγάπη της λεπτομέρειας και τρίτον: Όλα αυτά τα ζωγραφικά, ας τα ονομάσω έτσι κείμενα, όλες αυτές οι ζωγραφικές συνθέσεις, μας δημιουργούν την ανάγκη μιας επικοινωνίας. Είτε απέναντί μας είναι μια συστάδα δέντρων είτε ένα λουλούδι είτε ένα μεμονωμένο δέντρο είτε αντίστοιχα είναι το ζώο, με το καθοριστικό πάντα και επικαθορίζον όλο το πλαίσιο, τις προϋποθέσεις για μια μορφή επικοινωνίας. Μια επικοινωνία ανάμεσα σ' αυτό που είμαστε, σ' αυτό που ζούμε, σ' αυτό που μας ταλαιπωρεί και σε αυτό όμως που θα μπορούσε να είναι διαφορετικό, και σ' αυτό που θα μπορούσε να είναι ξεχωριστό.

Επομένως, το τρίτο βασικό σημείο είναι η παρώθηση κάθε φορά σε μία μορφή σημείο, αυτό το διαφορετικό, δεν είναι το ξένο, δεν είναι το απόκοσμο. Ίσα ίσα είναι αυτό

που ίσως ξεχάσαμε, αυτό που το αφήσαμε στο χωριό μας, αυτό που καμιά φορά το βλέπουμε σαν απάνιο, αυτό που δεν το βλέπουμε, αυτό που ονειροπολούμε, επομένως αυτή η επικοινωνία με κάτι το διαφορετικό, δεν είναι με κάτι το απόμακρο, με κάτι το απόξενο. Ίσα ίσα με κάτι που το νιώθουμε εξαιρετικά οικείο.

Επίσης, τόσο το δέντρο όσο και το ζώο, για παράδειγμα το δέντρο δεν είναι μπροστά ο ξυλοκόπος, ή αν θέλετε το ζώο δεν έχει μπροστά του τον χασάπη, επομένως ουσιαστικά και το δέντρο και το ζώο και η συστάδα και το φύλλο, βρίσκονται πέρα από τον χώρο της αγοράς. Πέρα από την αγορά που με την μέγγενη την οποία έχει, μας καθυποτάσσει μέσα από ένα πλαίσιο αναγκών. Ανάγκες που καμιά φορά είναι πραγματικές προφανώς, αλλά αντίστοιχα μπορεί να είναι και πλασματικές. Ανάγκες που κάθε φορά μπορεί να τις διαμορφώνουν και τα μέσα μαζικής επικοινωνίας ή οτιδήποτε άλλο. Επομένως και το δέντρο και αντίστοιχα το ζώο και το φύλλο και οι συστάδες κι ου τω καθεξής, είναι πέρα από εκείνο το σημείο που έρχεται η μέγγενη, που έρχεται ο ξυλοκόπος, που έρχεται αυτός που θα καταστρέψει το δέντρο, που θα φέρει το ζώο στο σφαγείο κι ου τω καθεξής.

Επομένως ένα άλλο σημείο, ουσιαστικά ο καλλιτέχνης, με όλες αυτές τις προβολές κινείται σ' ένα πλαίσιο πέραν, ας το ονομάσω έτσι, της αγοραφοβίας. Δεν βρίσκεται, όπως είπα η μέγγενη ακριβώς του σφαγείου, του ξυλοκόπου, αλλά βρίσκεται ένας χώρος που ουσιαστικά μας παρωθεί να βρισκόμαστε πέρα από χειραγωγήσεις, πέρα από διαδικασίες συγκεκριμένες, με βάση τις οποίες μας καθηλώνουν κάθε μέρα. Ένα ακόμη στοιχείο είναι, βλέποντας όλα αυτά τα πράγματα, έχουμε ουσιαστικά μια κατάφαση των δικαιωμάτων.

Τελευταία όπως ξέρετε, διευρύνεται, έγινε αντιληπτό ότι υπάρχουν πλέον και τα δικαιώματα των ζώων, αντιστοίχως εδώ και χρόνια έγινε αντιληπτό για τα δικαιώματα των δέντρων και μας φαίνονται καμιά φορά παράξενα αυτά τα πράγματα, αλλά ουσιαστικά δεν είναι. Είναι μια διαδικασία επιστροφής. Είναι μια διαδικασία επιστροφής στα καθ' αυτό δικαιώματα που έχει η ανθρώπινη υπόσταση, ούτως ώστε και να μη φθείρει τη φύση, να μη φθείρει το φυσικό περιβάλλον, να μην καταστρέφει ακριβώς ό,τι βρίσκεται δίπλα σου. Επίσης, ο τρόπος που παρουσιάζονται όλα αυτά. Με μια αυτοτέλεια. Δεν υπονοεί μια διαδικασία ιεραρχίας, δηλαδή σαν νάναι ο άνθρωπος πάνω απ' όλα και επομένως ένας άνθρωπος καταστροφέας ή οτιδήποτε άλλο. Ίσα ίσα είναι ένας άνθρωπος απέναντι.

Ο ζωγράφος, λοιπόν, ο καλλιτέχνης απέναντι ισότιμα στο δέντρο, στο ζώο και ου τω καθεξής. Ουσιαστικά, να το δει κανείς το δέντρο μόνο του, αντίστοιχα το ζώο μόνο του, μπορούμε να πούμε διέπονται από το πάθος για ταυτότητα. Τι είναι αυτό; Τι είναι το ξεχωριστό; Τι είναι αυτό που δημιουργεί μια ωραία εικόνα απέναντι μας; Ουσιαστικά σε όλες αυτές τις περιπτώσεις, χαρακτηρίζονται αυτές οι περιπτώσεις, από το πάθος, όπως είπα, για ταυτότητα. Επίσης υπάρχει μια ισορροπία γραμμών, κι αυτό γίνεται αντιληπτό. Και επομένως δεν δημιουργεί όρους να μεταφέρουμε από τον άνθρωπο μορφές ματαιοδοξίας. Ίσα ίσα μάλιστα υπάρχει μια αδόλετη, μία ανόθευτη, αν θέλετε, υπερηφάνεια της ύπαρξης του δέντρου, του φύλλου, του πεύκου που θα τα βρούμε μπροστά μας.

Ο Χώρος, όπως σας είπα, που τα περιβάλλει, περιβάλλει ένα δέντρο, μια συστάδα, φύλλα, τα ζώα και τα λοιπά, ο χώρος δεν είναι αποπνικτικός. Αντίθετα είναι ας μου

επιτραπεί να πω και επομένως να καμαρώσουν και οι συγγενείς του, ο αγέρωχος ορεινός όγκος της γενέτειρας του καλλιτέχνη, από τις παρυφές έως και τις κορυφογραμμές. Αλλά βέβαια, όπως σας είπα, υπάρχουν και κάποιες ενδιάμεσες στιγμές, όπως μέσα από τα δέντρα διαφαίνεται η θάλασσα, σε ένα και σε κάποια άλλα. Κυρίως όμως, υπάρχει εδώ, μια αβίαστη μετοχή, μία μορφή συμμετοχής, σε ένα είδος, κάτι οικείο. Δηλαδή αυτά τα πράγματα, όπως σας είπα, δεν είναι κάτι το ξένο, δεν είναι κάτι το αφιλόξενο, δεν είναι κάτι το απόμακρο, είναι ένας χώρος οικείος. Και βέβαια, αν θέλετε και από μία άλλη πλευρά, υπάρχει αυτή η υπερηφάνεια. Αυτή η ταυτότητα ουσιαστικά μας δημιουργεί τους όρους μέσα στο πλαίσιο του χρόνου, και να ανακαλύπτουμε τι έχουμε ξεχάσει από το παρελθόν, επομένως είναι αυτή η διάσταση στο πλαίσιο μιας μνήμης, αλλά ουσιαστικά αυτά τα πράγματα θεωρούνται από τον καλλιτέχνη παρόντα. Ότι δηλαδή βρίσκονται μπροστά μας και μας ερεθίζουν”.

Και ο καθηγητής Παναγιώτης Νούτσος, έκλεισε την παρουσίαση του έργου του Βασίλη Σταύρου, τις σκέψεις του δηλαδή, ευχαριστώντας τον καλλιτέχνη και όλους τους παρευρισκόμενους που ήρθαν και μετείχαν σ’ αυτού του είδους τη διαδικασία της παρουσίασης.

< Προηγ.

[Πίσω] Σχετικά Άρθρα Παναγιώτης Νούτσος: «Ο,τι προηγείται, μπορεί και να μας έχει καθορίσει» (13/11/2007)

Εκδόσεις Νέων Αγώνων